

Lapsistrategia hankkeen ohjausryhmä OKM/29/040/2018

Pöytäkirja 4/2018, 11.12.2018

Aika: tiistai 11.12.2018 klo 16.00 – 19.00

Paikka: Kuntaliitto, Kuntatalo, Toinen linja 14, 00530 Helsinki

Osallistujat:

Jäsenet

Suvi-Anne Siimes, toimitusjohtaja, pj (x)
Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö, vpj (-)
Päivi Sillanaukee, kansliapäällikkö, vpj (x)
Aula Maria-Kaisa, valtiotieteen lisensiaatti (x)
Anttila Tapio, asiamies (x)
Askola Irja, piispa emerita (x)
Heikkilä Marianne, projektipäällikkö (x)
Heinonen Olli-Pekka, pääjohtaja (x)
Hetemäki Martti, valtiosihteeri (-)
Hintikka Marja, toimittaja (-)
Iivonen Esa, johtava asiantuntija (x)
Itkonen Juha, kirjailija (-)
Junttila Niina, apulaisprofessori (x)
Karila Kirsti, professori (x)
Koski Maija, päätoimittaja (x)
Kouvonen Petra, asiamies (x)
Kurttila Tuomas, lapsiasiainvalluutettu (x)
Kärkkäinen Olli, pääekonomisti (x)
Laakso Marja-Leena, professori (x)
Lahtinen Jarkko, kehittämispäällikkö (x)
Luukkainen Olli, puheenjohtaja (x)
Pennanen Pirjo, johtava lääkäri (x)
Rimpelä Markku, strategiajohtaja (x)
Rotkirch Anna, johtaja (x)
Santamäki-Vuori Tuire, johtaja (x)
Tiuraniemi Saara, kustantaja (x)
Ylikännö Minna, johtava tutkija (x)
Väljjarvi Jouni, professori (x)
Westlund Onni, kokemusasiantuntija (x)

Asiantuntijasihteeristö	Viveca Arrhenius, sosiaalineuvos, STM (x) Maire Kolimaa, neuvotteleva virkamies, STM (x) Anne Onnela, opetusneuvos, OKM (x) Aija Rinkinen, opetusneuvos, OKM (-)
Viestintä ja muut	Kari Ilmonen, johtaja, STM (x) Sanna Leinonen, viestintäasiantuntija, STM (-) Heidi Mäenpää, viestintäasiantuntija, OKM (-) Jaana Luostarinen, verkkopäätoimittaja, OKM (x) Taneli Heikka, raportoiija, Taneli Heikka Consulting (x) Päivi Hirvola, Sitra (x) Kati Kauppila, sihteeri, OKM (x)

Pöytäkirja

Kokous aloitettiin klo 16.02.

1. Kuntaliiton tervehdys, Liite 1

Hanna Tainio, varatoimitusjohtaja

2. Kokouksen avaus

Suvi-Anne Siimes, puheenjohtaja

Tänään kuullaan mitä taustalla, kuulemisissa ja lapsifoorumeissa tapahtuu. Ilmiöt on koottu ohjausryhmän pohdinnan ja muista työvirroista tulleen informaation avulla. Fläppi-papereille on tuotu pohja-ajatuksia, joita Marianne tänään esittää. Rinnalle voi kehittää uusia ilmiöitä. Nyt on aito priorisoinnin, vaikuttamisen ja muovaamisen paikka. Kokouksen lopussa katsotaan, tarvitaanko lisää kokoontumisaikaa. On ehdotettu, että kokouksia olisi lisää.

Pidetään mielessä 2040-vuosiluku, joka on logoissamme. Lapset ja nuoret, jotka ovat syntyneet jo tänään ovat vuonna 2040 30-40-vuotiaita. Silloin he pohtivat, haluavatko he perhettä ja lapsia, ja haluavatko he enemmän lapsia kuin ovat saaneet. Tämän päivän toimilla vaikutetaan siihen, minkälaiset sukupolvet voivat syntyä 2040-luvulla. Pidetään tulevaisuuden lapset mielessä joulutähtösen tuikahduksena.

3. Syksyn työskentelyssä tunnistetut ilmiöt, Liitteet 2 ja 3

Marianne Heikkilä ja Jouni Välijärvi

4. Ryhmätyöskentelyä ilmiöiden priorisoinnista ja täydentämisestä, Liitteet 4 ja 5

Yhteenveto kokouksen lopuksi ringissä

Ohjausryhmältä pyydettiin nostoja ja ajatuksia, millaisen viestin he haluaisivat antaa jatkotyöstöön. Osallisuudesta on puhuttu eri prosesseissa ja arjessa liittyen strategiaan. Kysyttiin, miten lasten kuuleminen taiteen muodossa ja tutkijoiden tekemä työ näkyvät loppuraportissa. Kysyttiin myös sitä, pitäisikö työssä päästä maaliin. On suuri tarve keskustella ja arvioida kriittisesti sekä pohtia asioita. Tällä aikataululla on mahdotonta päästä maaliin. Ei kannata olla kriittinen käsitteistöä kohtaan, onko joku ilmiö vai ei. Antina on kyky tuottaa ajatuksia ja avauksia, mikä vie paljon aikaa. Miksi lapsia ei tehdä? Näkyykö se meidän työssä? Kaikki pitäisi saada pakettiin hallituskaudella. Tehdään mitä tahansa, niin lapset tekevät eri tavalla.

Pohdittiin hankkeen lopputulosta. Tietystä lopputulemasta on sovittu. Sitä pitäisi painottaa enemmän, kun ollaan menossa nopeasti muuttuvaan ja tuntemattomaan. Tarvitsemme enemmän dialogia eikä niinkään valmiita rakenteita. Hallitus voi laittaa tietynlaisia tavoitteita. Ei olla aikaan ja paikkaan sidottuja tiettyjen asioiden osalta. Innovaatiot syntyvät vuorovaikutuksessa ihmisten kesken ja dialogia tarvitaan.

Loppuraportin muoto ja tapa sekä prosessin keinojen tulee olla sopusoinnussa tavoitteiden kanssa, joita sanomme lapsiystävällisessä yhteiskunnassa. Loppuraportin tavoitteiden tulee olla uskottavia. Eri hallituskombinaatioissa vaikuttaminen työmme osalta on taas toinen keskustelu. Työmme on tiekartta lapsiystävällisen yhteiskunnan rakentamiseen, joka koskee myös aikuisia. Lapset ovat oman elämänsä parhaita asiantuntijoita. Lasten kuulemisessa ja lapsivaikutusten arvioinnissa lapset ovat osana yhteistyötä ja toiminnan kehittymistä. Tarvitaan lasten ja aikuisten välistä vuoropuhelua, dialogia. Lapsilla on oikeus tulla kuulluksi.

Kysyttiin, voisiko yksi suositus ilmiöiden ja substanssiasioden lisäksi olla, että strategia mielletäisiin prosessina, jossa joka kunnassa, asuinalueilla ja työyhteisössä käytäisiin keskustelua, josta ideoita

ja ilmiöitä nousee, ja ne raportoitaisiin. Se vaatisi, että siihen on varattu rahallisia resursseja. Sitä ei voida tehdä oman toimen ohessa. Ei hyväksytä vain jotakin paperia, vaan varaudutaan osallistavaan prosessiin, jossa lapset ja nuoret olisivat mukana. Osallistavissa prosesseissa ei välttämättä tarvita koko Suomea mukaan. Riittää, että jotkut lähtisivät edes mukaan.

Vaatii aikaa, jotta ilmiöt ja erilaiset tiedon muodot saa nivottua yhteen. Dialogisuuden lisäksi pitäisi huomioida lapsen oma ääni sisältäen lapsen omat ajatukset sekä mitä tietoa on jo tuotettu, kuten kouluterveyskysely, ja mitä muuta tietoa on hyödynnettävissä, ja mitä resursseja on, sillä joka paikkakunnalla on omat resurssit. Ongelmien ratkaiseminen vaatii tietynlaista struktuuria ja tarpeeksi aikaa.

Kaikkea halutaan saavuttaa ja tehdä, mutta on rajallinen määrä aikaa. Pääasia on, että lapsistrategiatyö menisi eteenpäin. Se olisi yksi askel eteenpäin, joka muuttuu monta kertaa. Aina joku lyttää lapsistrategian, vaikka siitä tulisi millainen. Tärkeintä on saada jotakin aikaiseksi, jotta syntyisi lisää keskustelua. Strateginen ajattelu ja lapsistrategiatyö ovat jatkuvia prosesseja. Ollaan realistisia nyt ja jatketaan työtä myöhemmin.

Ratkaisujen etsiminen ammattilaisten vuoropuhelulla, jota asiakkaat tarvitsevat on erityisen tärkeää. Raja-aidoista pitäisi päästä eroon. Erilainen koulutus yhdessä tekeville luo ymmärrystä sille, mitä toinen tekee ja luo ymmärrystä myös ratkaisujen löytämiselle. Monissa tauluissa keskeisiä asioita lapsen näkökulmasta ovat seuraavat: lapsi kokee olevansa hyväksyty, lapsi kokee olevansa hyvä sellaisenaan ja hän pärjää elämässään.

Dialogiin pääsemisen osalta pohdittiin, mitä voidaan jakaa esimerkiksi kuntapäätäjille. Ehdotettiin esimerkiksi lasten kirjaa, sillä pelkkiä raporteja ei lueta. Nyt on päästy dialogisuuteen ja siitä voidaan jatkaa työtä eteenpäin. Terveystieteiden puolella nähdään, että lapset ovat lojaaleja omalle tilanteelleen, lastenkirjat voisivat rohkaista lapsia puhumaan ja puhkaisemaan kuplan.

Mitä pitäisi tehdä on tullut paljon esille, mutta loppuringissä on tullut myös esiin, miten pitäisi tehdä. Pitää pohtia lisää sitä, miten asioita pitäisi tehdä. Kannattaa miettiä, mitä itse teemme hankkeen päättymisen jälkeen. Voimme itse tehdä asioita hallituksesta riippumatta. Se muuttaa maailmaa.

Tämän illan tarkoituksena oli yhteisen ymmärryksen lisääminen ja dialogin lisääntyminen. Meille annettiin mahdollisuus tehdä toisin ja tuoda erilaisia metodeja, kuten systeemistä ajattelua ja pintojen

ylittämistä. Välillä hämmentää, ettei tiedetä lopputulemaa. Kohderyhmässä ovat kansalaiset ja välillisesti media. Halutaan lisää avoimuutta ja vuoropuhelua.

Sidosryhmistä on saatu kannustavaa palautetta. Kasvotusten tapahtuvat keskustelut ovat saaneet heidät auttamaan valmistelutyössä. Keväällä järjestetään vielä monia tapaamisia eri ryhmien kanssa. Yritämme antaa aikaa puolen vuoden aikana ja mallintaa tekemistä. Ajatellaan työtämme rohkaisevana kokemuksena.

Kokous päätettiin klo 19.12.

Yhteystiedot:

projektipäällikkö Marianne Heikkilä, marianne.heikkila@minedu.fi, p. 0295 330 014

ohjausryhmän puheenjohtaja Suvi-Anne Siimes, soittopyyntö tekstiviestillä numeroon 0400 414303

sosiaalineuvos Viveca Arrhenius, viveca.arrhenius@stm.fi, p. 050 561 3833

neuvotteleva virkamies Maire Kolimaa, maire.kolimaa@stm.fi, p. 0295 163 389

opetusneuvos Aija Rinkinen, aija.rinkinen@minedu.fi, p. 0295 330 360

opetusneuvos Anne Onnela, anne.onnela@minedu.fi, p. 0295 330 010

LIITTEET

Liite 1. Kansallisen lapsistrategian ohry 11.12.2018, Hanna Tainio

Liite 2. Prosessikuvaus, Marianne Heikkilä

Liite 3. Tutkimusten teemat, Jouni Välijärvi

Liite 4. Ryhmätyöskentelyn ohjeistus, Päivi Hirvola

Liite 5. Ryhmätöiden yhteenvetokeskustelu

JAKELU

Ohjausryhmän jäsenet, asiantuntijasihteeristö, viestintä ja muut